

Verborgen populaties en inclusief beleid – Hoe het onzichtbare zichtbaar maken?

Context

Het publieke bestuur heeft baat bij een accurate monitoring en becijfering van haar populatie. Onder meer administratieve gegevens aangeleverd door het Rijksregister en officiële census of survey data voeden een geïnformeerd beleid. De zichtbaarheid van bepaalde (sub)populaties schiet echter op een aantal vlakken te kort. Een aantal publieke actoren oppert daarom een bijkomende nood aan representatieve gegevens over -voor hen- onzichtbare populaties.

Maatschappelijk kwetsbare groepen zoals dak- en thuislozen zonder referentieadres en mensen die onwettig op het grondgebied verblijven (zonder officiële asiel- of regularisatieaanvraag) worden doorgaans niet in het Rijksregister opgenomen. Zij verdwijnen uit officiële statistieken en uit onderzoek dat zich baseert op steekproeftrekkingen uit het Rijksregister. Andere bevolkingsgroepen zoals ouderen in een rusthuis of personen in de gevangenis zijn wel officieel geregistreerd, maar worden niet in rekening genomen bij grootschalige bevestigingen zoals de Europese enquête naar inkomens en levensomstandigheden (SILC), de arbeidskrachtenenquête en de gezondheidsenquête, die enkel personen in private huishoudens in overweging nemen. Daarnaast zijn er groepen die verblijven in de stad, maar die door hun tijdelijke statuut niet in de populatiestatistieken voorkomen. We denken dan aan studenten op kot, diplomaten, transmigranten of toeristen. Andere groepen zijn zo klein dat hun steekproefproporties in gestratificeerde steekproeven bij (inter)nationale surveys betrouwbare uitspraken op basis van statistische analyse onmogelijk maken. Bij dit alles komt dat gegevens vaak versnipperd zijn over de gemeenschappen, gewesten en het federale niveau naargelang het bevoegdheidsdomein, wat geïnformeerd beleid nog verder bemoeilijkt.

Om een duidelijk beeld te krijgen over de sociaaleconomische situatie en het welzijn van *alle* Brusselaars, is er nood aan alternatieve gegevensverzameling die erin slaagt deze ‘verborgene’ groepen mee op te nemen via een efficiënt gebruik van state-of-the art onderzoeksmethoden en -al dan niet technologisch gedreven- analytische tools. Naast de inspanningen die vandaag reeds geleverd worden om verborgen en gemarginaliseerde bevolkingsgroepen in Brussel in kaart te brengen, is bijkomende informatie van het terrein en het doelpubliek nodig om een breder zicht te krijgen op de levenssituatie van deze groepen. Niet enkel de moeilijke bereikbaarheid van bepaalde groepen zorgt er voor dat de non-respons vertekening hoog is. Ook de gevoeligheid of het per definitie verborgen karakter van bepaalde activiteiten, vaak rechtstreeks gelinkt aan de sociaaleconomische positie of het welzijn van de Brusselaar, kunnen er voor zorgen dat bepaalde groepen onder de radar blijven. Zo ontbreekt het in Brussel vandaag aan cijfers en betrouwbaar onderzoek rond het onderwerp radicalisering en haar voedingsbodem. Maar ook prostitutie, mensenhandel, druggebruik/verslaving, hiv, partnergeweld of straatbendes zijn voorbeelden van gevoelige en vaak verborgen dynamieken in de stad, die om een specifieke methodologische benadering vragen om de zichtbaarheid in de officiële statistieken en in het beleid te bevorderen.

Uitdaging

Het onderzoek binnen dit onderwerp richt zich dus op het zichtbaar maken van tot nu toe onzichtbare of onvoldoende zichtbare doelgroepen voor het beleid door de toepassing van (voor Brussel) innovatieve methodologieën die betrouwbare gegevens over deze populaties garanderen en het

welzijn van de Brusselaars kunnen verbeteren. Het onderzoek moet de ontwikkeling van methodologieën en statistische tools stimuleren waarmee de omvang van deze verborgen populaties kan worden geschat en/of het inzicht in hun levenssituatie kan worden verbeterd. De aangereikte oplossingen moeten het gebruik van klassieke methoden als bv. sneeuwbalsteekproeven overstijgen, door uit te gaan van state-of-the art methodologische technieken en/of analytische tools die worden vertaald naar een concrete, structurele, toepassing voor Brusselse populaties. Hierbij moet bijzondere aandacht gaan naar de meest kwetsbare groepen die nauwelijks of niet in de huidige statistieken zijn opgenomen, namelijk de verborgen bevolkingsgroepen wiens levensomstandigheden en inkomen onbekend zijn.

Hoewel de waaier aan doelgroepen of onderwerpen waarop het onderzoek zich kan richten hierdoor erg breed is, moet het voorgestelde onderzoek leiden tot concrete oplossingen die het geïnformeerd nemen van beleidsbeslissingen in de toekomst kan versterken op basis van actuele en gecorrigeerde cijfers; dit door een nauwe samenwerking met experts op het terrein en de bevoegde overheidsadministraties. Het gaat dus om het genereren van direct absorbeerbare kennis door en toepasbare innovaties voor het Brusselse publieke weefsel.

Publieke partners

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Perspective.brussels, enz.